

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, esztörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdékben.

Főispánválság.

Széchenyi Viktor gróf megyénk és városunk főispánja, a ryár folyamán beadta lemondását a főispáni állásáról, határozott szándéka a kormány részéről is méltánylást talált. Az alkotmány párt egyetemes állásfoglalása, amellyel az alkotmánypárti főispánok természetesen azonosítják magukat, a mi főispánunk távozását is jelenti. Széchenyi Viktor gróf szintén részt vett az alkotmánypárt értekezletén s az alkotmánypárt állásfoglalásával azonosította magát, megsürgette felmentését. A megyei adminisztráció végleges átadása, illetve a főispáni székbe való távozása tehát már csak rövid idő, esetleg napok kérdése lehet. Andassy Gyula gróf ideiglenes minisztersége alatt viselte még a főispánsággal járó kötelezettségeket és terheket, de Hédervary kormányzása idején nem hajlandó azonosítani magát az új belügyminiszter politikájával. Mindenesetre tiszteltreméltó állásfoglalás a nagy Széchenyi nevének viselőjétől, a kinek első az ország törvénykönyve s nem imponál neki az olyan miniszter a kinek van ugyan gyökere, de csak az osztrák császárhoz beolvasztott magyar király szívében s nem egyszerűen a magyar nemzetlelkében, jogszertetében és törvénytisztletében.

Mi azonban fájdalommal látjuk a mi főispánunk távozását. A sötét, vigasztalan felhőkből ez a mi vetésünket gázoló első jégverés. Lesz-e még több? mennyit veszítünk ezután? — nem tudjuk. De a legrosszabbat reméljük.

Mélyszéges sajnálkozással bucsuzunk főispánunktól, a kire büszkék voltunk, vagyunk és azok is akarunk maradni. Az ő karaktere, szinmagyar, becsületes, egyenes lelke, — tudjuk — ott lesz nemzeti küzdelmeink munkájában. S az a munka, az a küzdelem csak jó lehet, csak becsületes lehet.

Mi azonban szeretjük, kívánjuk reményleni, hogy nem egészen, nem örökre veszítettük őt el s ha a sötét felhők elhúzódása után, a jog, törvény és igazság napja földerül újra, dicsőséggel, diadallal virágokkal várjuk őt ismét, mint azon a szép derült napon, mikor a tulipán jegyében először bevonult közénk.

Két előadás.

Senki se tagadhatja, hogy városunkban oly erős szellemi munka folyik, a melyben ritka városnak lehet szerencséje. S a felolvasásoknak még ezen előkelő sorozatában is különös figyelmet kelt az a két előadás, a melyet szombaton a Szent István Teremben élveztünk. A Békassy Elemérné szellemi vezetése alatt álló Fejérmegyei Irodalmi és Közművelődési Egyesület rendezte. A lovagiasság szabályai szerint szívesen elismerjük az egyesület érdemeit. Volt idő, a mikor mi szólattunk fel a Schwimmer Róza-féle irányzatok esetleges terjesztéséről. Azelőtt szerepelt Schwimmer Róza, most nem szerepel Schwimmer Róza s mi tisztelettel említjük meg, hogy a Fejérmegyei Irodalmi és Közművelődési Egyesület missziót tölt be vármegyénkben, ha a szombaton is bemutatott irányban keresi az igazságot és a népművelést.

Az első előadó *Giessvein* Sándor dr. pápai praelatus, orsz. képviselő volt. Az északi országokban szerzett tapasztalataiból szűrt le igen értékes tanulságokat. Sajnos, nagyon rövid ideig, csak egy óra hosszat. Azzal kezdte, hogy a ki abban a kedves szerencsében részesül, hogy utazhatik, az adós a látott dolgokkal és át kell adnia annak, aki nem látott. Az északi országok látása most divat, úgy mint a nagy kalap. A görögök a völgyeket keresték, a rómaiak a tengerpartot, a középkor a hegytetőket, XIV. Lajos kora a szép síkságokat, a XIX. század az alpesi magasiatokat s most Norvégia Svédország fjordjai imponálnak. Norvégia hegyei alacsonyabbak az Alpseknél és a Kárpátnál, de a hóhatár alacsonyabb s így közvetlen gyönyörködhetünk a szépséges gletscherekben. Aztán ott vannak a remek éjtéli napok, a melyeknek csodájára a tenger tükrebe furdó fénycsodára valóban érdemes eljánni.

A dán, svéd és norvég nép rokon, egy törzs hajtásai, de külön vonásokkal. A nyelvük inkább csak tájzólásokban való különbözés. Dánország gyönyörű szobraival az észak Athenje. A művészeti hajlandóság átment az iparra. A nép műveltebb mint bármely ország egyszerű osztálya. Egészséges, üntudatos, anyagi s erkölcsi jólétben él, a mely az egész országot áthatja. Ugyanez áll sok tekintetben a két testvérnépre is. Három jellemző tulajdonságukról beszél: a becsületeségről, a munkaszeretetről és a józan-ságra való törekvésről.

A becsületeség oly fokon áll náluk, hogy a közép európai nép elbámul rajta. A podgyászunkat nyitva hagyhatjuk. Nem bántják. A vasuton kalauz nincs, hanem mindenki maga váltja a jegyet egy automatánál. (Ezt én, a ki szintén keresztül-kasul jártam a jártam a három országot, nem láttam, hanem egy kalauz hordott egy perselyt, a melybe mindenki beledobta a jegy díját. Szerk.) A pénzes leveleket künn hagyják az utcán s a postás onnan szedi össze (Ezt se hal-

lottam, hanem azt láttam, hogy az emberek maguk válogatják ki a leveleiket a postán. Szerk.) Ennek a népnek van etikai nevelése, a mely sajátjává teszi a becsületeséget.

A munkaszeretet társadalmi kötelesség. A slöjdöt később sok ember nem használja, de ur és paraszt megtanulja, mert ügyességre tesz általa szert. Egy theológust említi, a ki nyáron dolgozott, télen tanult, hogy egy év múlva lelkipásztor lehessen.

A józan-ságra való törekvés rendkívül érdekes. Volt idő, mikor Norvégia elzűllő fájában volt az alkoholizmus miatt. Mikor Dániától elszakadt s a kisústön a főzést mindenkinek megengedték. Jőformán mindenki meg is itta a főzést. Az állam aztán monopóliummá tette a szesz-főzést, az elárúsítás szövetkezetekben történik s nemcsak az szabály, hogy a részeg embernek nem adnak italt, hanem az is, hogy a bejövő tiszta jövedelmet jótékony célra fordítják: az alkohol káros hatásának ismertetésére. Azelőtt egy emberre, a csecsemőket is beleszámítva 35—40 liter szesz jutott, most alig másfél liter. Náluk 12,500 emberre jut egy korcsma, nálunk 500 emberré. A nép megmentésénél szavaztak a nők is s ezt ilyen esetben ő is helyesli. Teát rummal a vendéglőben se lehet kapni s a korcsmák szombat estétől hétfő reggelig őe vannak zárva.

Végül egy csomó szebbnél szebb képet mutatott be az előadó s a közönség élénk természetnyilvánulásaitól kísérve zárta be előadását.

Rozenberg Augustát hasonlóan volt már szerencsénk dicsérni. Az igazi némes, nagyvárnyai női mozgalmak egyik első munkása, valódi nagy-lelkű apostola, a ki épen nem csüggedt, ha egy-egy hónapban 20—25 előadásban terjeszti a felvilágosodást és a népmentést, — a mellett, hogy Szudapestben, mint tanárnő tökéletes szerepet tölt be.

A tuberkulózis káros hatásáról szól, a mely nál Európának nagyobb ellenségét nem ismeri. Ez a betegség uralkodott 2000 ével ezelőtt is, de pusztításában a fordulópontot Koch Róbert berlini tanár adta, a mikor a tüdővész bacillusát felfedezte. 500 ezer tüdővész ember él köztünk s így minden 30-dik ember tüdővész. Minden beteg melegágya a fertőzésnek. A ruha még évek múlva is fertőz. A gümő behatol a tüdőbe és ott genyt idéz elő, aztán roncsol. A testben levő fehértestecskék sietnek ellene és küzdelem fejlődik ki köztük. Ha a bacillus erősebb, akkor a pusztulás útja meg van jelölve, ha a fehértestecskék, akkor azok mérszérteggel bevonják, bestopolják és megölik a bacillust. A terjedés belelegzés vagy evés által történik, az utóbbi nem oly veszedelmes, mert a gyomorsav meggyilkolja a gümőt. A tüdővést nem örökli az ember — ez tévhit — hanem a test hajlamos lehet rá s ha gyenge, a besziitt bacillus könnyen lerombolja a test egészségét. A szülő kísérje figyelemmel gyermekét. A nagyönvést, kicsiny mellkasú, kiálló lapockájú, vékonydangájú gyermek, a kinek a vizsere a nyakon vastag, akinek a körme meggörbül és megvastagszik — az hajlandó a tüdővészre. A nyakmirigyek daganata, a

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ággy- és asztalneműekben,
szines és fehér barchetok stb.

olcsó, szabott árak mellett.

Mai lapunk 4 oldal.

0000049

lázás állapot, a köhécseles, mind külső jele a gyanus állapotnak. Azért azonban még nem kell kétségbe esni. Hanem vigyázni kell az életmóddal. Az éjjelkezés, a kávéházbajlás, a sok dolog, különösen az erős alkoholizmus, mely sok apró ellenálló testecskét pusztít el, mind elsősegítik a tüdővész. A rossz lakás is sok veszélyt rejt magában. Ismer olyan pusztai lakást, a hol egy szobában 4 család lakik. De vigyázni kell a saját lakásainknál is. Alkalmas-e a szalon, az ebédlő. A lakás ne nézzon északnak, hanem keletnek vagy dének, hogy a nap érje. A butorok kíméléseért elzárják sokan a napfényt. A port gyűlölni kell. Ezért ajánlja a szobák feltörlesztését, de úgy, hogy a poros ruhát a bacillusaival együtt ne rázzuk tisztos polgártársaink fejére, hanem a ruhát bele kell egy dézsába tenni és kimosni. A különbség csak az, hogy így 10—12 törörlőhára van szükségünk. Az ablakok nagyok legyenek. Ha valaki csak kis ablakot is kinyitattott, már szociális jótéményt gyakorolt. Országban a hölgyek beleálltak ebbe a nagy munkába és dícserevéért elzárják, hogy egy évben 2300 kis ablak helyett lett nagyobb. Ki kell irtni a földes szobát is, mert az is tanyája a fertőzésnek. A tapétafal nem jó, mert akadályozza a fál lélekzést. Jól kell táplálkozni és rendszeresen. Nem hogy primőrökre, nagy estélyekre kiadni az egész havi kosztipénzt s aztán kontóra eszünk. Kitűnő és roppantul tápláló eledel a bab. Bókaí szert a szükséges fehérnyét főleg ebből nyeri a test is míg a husból 1 korona 69 fillér ára kell, a babból 19 fillér ára elég ugyanannyi fehérnye produkálására. A tojás egyik fő étkezési cikk s abból még sem termelünk eleget, hanem elszállítjuk Angliának, ott 9 fillér a mi tojásunk, amit itthon 12 fillérről árulunk. Nagy veszedelem a köpés. Egy köpében 13 billió bacillus van. Ez nálunk veszedelmes ezeréves szokás. Sokat látott már köpni életében, de úgy köpni, mint Fehérvárott, még soha és sehol. Nagyszerű rendszer azonban, hogy nálunk kötelekkel elzárják az embereket, hogy ne a gyalogjárón hanem az utca közepén köpjenek, mintha a bacillus onnan nem volna épen olyan ártalmas. Inkább büntetnék meg az embereket. Nem kelene csak 100 embert 2—2 koronára megbüntetni s bizonyára elmaradna a köpködés. Gonosz dolog a porverő slepp is. Nürnbergben az első figyelmeztetés után a rendőr egyszerűen levágja a sleppet (Helyesi Eljen!)

Sok hasonló, tréfásan, de főleg mindig okosan elmondott dolgot hallottunk a kitűnő előadónőtól, aki végül egy csomó képből bemutatja a mire szép és tiszteletreméltó célját a tüdővész elleni küzdelmet alapította. Valóban hála-lásunk neki érte s a Fejérmegyei Irodalmi és Közművelődési Egyesületnek is, amely a tanulságos estélyt rendezte.

ÚJONSÁGOK.

KÉRELEM

Székesfehérvár szab. kir. város nagyerdemű közönségéhez!

Korunk átértette és átérzte annak a feladatnak nagyszerűségét, amit a fiatalok bünsőkkel szemben teljesíteniük kell. Kétségtelen, hogy tételes büntetőjogunknak a fiatalokakra vonatkozó rendelkezései nagyon fogyatékosak voltak és teljes ellentétben állottak a modern büntetőjog ama tételeivel, melyek szerint a bünsőkkel szemben a célzertiséget kell szem előtt tartani és a büntetésnek ama legkisebb mértékével, illetve legenyhébb nemével kell büntetni, amely már előidézi a javulást.

Az 1908 évi 36 t. c. minden szavában a szeretetet a humanizmust, a méltányos-
ságot és kíméletet hirdetve, a fiatalok-
akkal szemben oly szabványokat állít fel,
melyek összhangban vannak a fentebb ki-
fejtett elvekkel; kivonja a fiatalok bü-
nsőöket a sorvasztó szabadságbüntetés alól,
megmenti őket a börtön nyirkos levegő-

jétől, mellyel a teljes romlást és elzülést szíták magukba.

Ugy a helyi, mint fővárosi lapok hasáboosan ismertették a belügyminiszteriumnak 1910. évi január 1-ével életbe lépett ama rendelkezését, mely szerint a büntető cselekményt elkövető gyermekekkel és fiatalokakkal szemben nem a megtorlás, hanem a megmentés és nevelés szempontjait kell érvényre emelni és amely rendelkezést utat nyitott az 1908 évi 36 t. c. azon rendelkezései végrehajtásának is, mely szerint a 18-ik életévet be nem töltött gyermekekkel és fiatalokakkal szemben a „predára bocsátást” kell alkalmazni.

A gyermekvédelem egyaránt állami és társadalmi feladat. A fentebb röviden vázolt modern törvényhozás gondoskodik az állam védtelen, elhagyott, elárult, büntetvevett és züllött gyermekeiről. A társadalom feladata pedig ott kezdődik, mikor az államot illetve a törvény végrehajtó közegeit nagy és nemesmunkájában támogatja és amikor a próbára bocsátott gyermekekkel szemben, mint patronus, a felügyeletet és gondoskodást magára vállalja, az elvedett gyermeket a bűn ösvényeiről a javulás s ezzel a becsület utjára vezérli.

Mindezek után azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok a város közönségéhez, hogy a rendőrség kebelében alakított gyermekbíróságot nagy és nemes munkájában támogatni kegyeskedjék. A többször említett törvény ugyanis úgy rendelkezik, hogy a fiatalok bűnöző, — a 18-ik életévet be nem töltött fiúk és leányok, — szűkség esetén próbára bocsátandók, mikor is egy éven át a kirendelt patronus felügyelete alatt állanak, ki ellenőrzi a részere kiutalt fiatal bűnöző viselkedését, munkáját és szorgalmát, gyámolítja a gyámoltalant, tanácsokkal látja el a védtelent és támogatja az erőltent.

A magyar nemzet nemesebb, tisztább és magasabb korszakát van hivatva a törvény előkészíteni. E szent cél elérésében mindnyájunknak vállvetett szorgalommal kell közreműködnünk.

Kérem tehát mindazokat, akik a patronusi tisztességnek betöltésére vállalkoznak, arról engem a név, állás és lakás felüntetésével, akár szóval, akár írásban értesíteni kegyeskedjenek.

Székesfehérvárott, 1910. jan. 22-én.

Zavaros Aladár

rendőrkapitány,
mint rendőri gyermekbíró.

— **Előadás a belvárosi katolikus körben.** Dr. Pécsi Gusztáv esztergomi tanár évek óta behatóan foglalkozik a modern fizika alapvető törvényeivel s azokat szigorú bírálat alá veszi. A többek között *kétségbevonja Newton fizikai törvényeinek helyességét.* Felfogását könyveiben nyíltan hirdeti, melyek a külföld figyelmét is felkeltették s tudományos folyóiratok pro és kontra foglalkoznak elméleteivel. A tudós tanár *csütörtökön, f. hó 27-én d. u. 5 órakor a katolikus kör kistermében tart kísérletekkel egybekötött előadást.* A belvárosi kath. kör külön meghívók mellözésével ez uton hívja fel az intelligens közönség figyelmét az előadásra, mely főleg tanárok, mérnökök, tanítók s a középiskolák felsőbb osztályu növendékeinek érdeklődésére számít. Az előadáson intelligens s a tárgy iránt érdeklődő hölgyeket is szívesen lát a kör vezetősége. Az előadást esetleg eszmecsere követi.

— **Estkülvé.** Radványi Imre, ercsii uród. intéző f. hó 22-én d. e. 10 órakor vezette oltárhoz Tremkó Rózsikát Vereben a róm. kath. templomban. Tanuk voltak Beretsky Lajos verebi uród. intéző és Tar Antal, a székesfehérvári városi takarékpénztár tisztviselője.

— **A Vörösmarty-bál.** A székesfehérvári Vörösmarty-Kör 1910. január 29-én Székesfehérvárott, a városi színházban, mint már említettük, bált rendez, melynek tiszta jövedelme fele részben Vörösmarty Mihálynak Kápolnásnyéken, szülőföldjén emelendő szobra, fele részben pedig a Fejérmegyei és Székesfehérvári tuberkulózis ellen védekező egyesület javára fog fordíttatni. A bál este 10 órakor kezdődik. Személyjegy 4 k. Csáládjegy 10 k. Földszinti nagypáholy 40 k. Földszinti páholy 30 k. I. em. nagypáholy 25 kor. I. em. páholy 20 k. II. em. páholy 15 k. II. em. zártszék 2 k. II. em. ülőhely 1-60 k. Karzati jegy 1 k. Földszinti é. I. em. páholy csak a névre szóló borítékos meghívó felmutatása mellett válthatók, de egyszerűsind a táncterembe való belépésre is jogosít. A célra való tekintettel felülfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség. Jegyek előre válthatók a Vörösmarty-Körben a rendezőbizottság háznagyainál naponként esti 6—7 óra között.

A bál tisztikara a következő: Háziasszony: Gróf Széchenyi Viktorné. Elnök: Gróf Széchenyi Viktor. Másodelnökök: Vértessy József, Vigyázó Imre. Házmagyok: Bossányi Havas Rezső, ifj. Havranek József. Pénztáros: Thirring Ernő. Elnör: Bottka Zoltán. A rendezőség 213 tagból áll.

— **Az Országos Pázmány egyesület közgyűlése.** A Kath. Irók és Hírlapírók Országos Pázmány-Egyesülete XII. évi rendes közgyűlést f. hó 27-én tartja Budapesten a Sz. István-Társulat dísztermében Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök elnökletével

— **Kinevezés.** Saára Gyula dr. polgármester Kecán Liviusz drt. megbizta Paiánszky Miklós dr. kerületi orvos helyettesítésével, a ki szembajza miatt szabadság van s hivatalos kötelességeit nem teljesítheti.

— **Előadások.** A Szabad Liceum mult vasárnapi előadását Kuthy József dr. ny. főigazgató tartotta, aki a kereskedelem történetéből mondott el igen érdekes és tanulságos dolgokat a nagyszámú halgatóságának. A magas nívón álló előadást zajos tetszéssel honorálta a halgatóság. Az előadást a Diákszerelem c. pompás, egy felvonásos vígjáték színrehozása követte, amelynek sikerében a Szabad Liceum legjobb erői működtek közre.

A **Népakadémiában** Fendi Nándor tanár tartott nagyérdeklődéssel hallgatott előadást, amely után színjátékot adtak elő a Népakademia derék műkedvelői.

— **Kérelem.** A székesfehérvári jótékony nőegylet által február hóban rendezendő tárgysorsjáték sikerének előmozdítása érdekében felkérem a t. közönséget, hogy a jótékony célra való tekintettel a nyerőszámok szaporítására bármily csekély adománytárgyakat az egyletnek juttatni kegyeskedjék. Az újandéktárgyak özv. dr. Dubovszky Károlyné lakására (Lauschmann-ház) küldendők.

— **Koszorúmegváltás.** Reé Istvánné néhai Vogl Alajos ravatalára szánt koszorú megváltása címén 10 koronát juttatott a székesfehérvári jótékony nőegyletnek, melyért ezton mond halás köszönetet az elnökség.

— **Felvétel a Mária-gyermektársulatba.** Fehércsurgói rom. kath. hívek e hó 16-án szép ünnepélynek voltak tenui. Ugyanin 12 ifjú leánya lépett a Mária-gyermektársulatba. Igazán meghatározó jelenet volt, midőg a fehéruhába felöltözött leánykák, fejükön koszorúval a főoltár előtt megjelentek az irtalmas növények vezetése mellett. Emlékezetessé tette az ünnepet Kiss Lipót káplán urnak igazán szép és megható beszéde, melyben kifejtette a társulat célját. Az ünnepélyt gr. Károlyi Gyuláné öccselenciája jelenléte is erielte.

— **Az Erzsébet népkonyha-bizottság** január 15-iki tea-estélye 440 koronát jövedelmezett, mely felében az Erzsébet-népkonyha, felében pedig a létesítendő cseléd-otthon javára fordíttatott.

— **Üstökös.** Tegnap este 5—6 óra között a ragyogó fényben uszó hold közelében egy elég fényesen parádézó üstökös volt látható. A farka lehetett négyezer-ötször olyan hosszú, mint a hold karimája. Hat óra táján a szép látvány alámerült a sötétségbe.

— **iskolaszéki ülés.** Ma d. u. iskotszéki ülés volt, a melyen a következők vettek részt: Czapáry László elnök, Aróky Antal dr., Bierbauer Viktor dr., Bilkei Ferenc, Diebala György, Eizenbarth Károly dr., Gáncs Jenő, Hübner Károly, Holly Géza dr., Heinrich Jakab, Kuthy József dr., Lauschmann Gyula dr., Miklós Géza, Nagy János, Pálffy Károly, Pausch Rafael, Saára Gyula, Szirbek József, Tamás Vilmos, Tóth Artúr, Vermes Mihály dr., Wagner Antal, Weisenfeld János, Zalai Mihály.

Az iskolaszék (11 szó 10 ellen) nem helyesli, hogy a Deák Ferenc utcai iskolánál vezető tanító lakást építsenek. Csipkés Gyula belvárosi elemi iskolai tanító népművelő panaszok folytán a vizvárosi iskolához kérte az áthelyezését, az iskolaszék ebbe beleegyezett és vizsgálat elrendelését kéri Csipkés ellen, a melyet Czapáry László dr. végez.

— **Köszönetnyilvánítás.** Azon általános részvét, mely felejtetetlen jó férjem elhunyt alkalmából nyilvánult s pótolhatatlan veszteségem fölötti mély fájdalommat enyhítette, őszinte hálára kötelez. És így mindazoknak, kik boldogult férjem ravatalára koszorút helyeztek a gyászszertartáson megjelentek, továbbá, a gyászmisén közreműködő dr. Kneifel Ferenc karnagy urnak, valamint a zené és ének karnak ezúton mondok hálás köszönetet. Székhelyvár, 1910. jan. 24. özv. Vogel Alajosné.

— **Lemondás.** Támer Jenő nagylángi anyakönyvvezető helyettes beada lemondását a főispáni hivatalba.

— **Idegen szavak és nevek szótára.** A főreáliskola csodálatos szorgalmu igazgatója, Kelemen Béla, egy újabb könyvvel lepte meg a tudni-vágyókat. Szótárai hazánk irodalmában a legkiválóbbak és legkeresettebbek közé tartoznak s országszerte olyan népszerűségnek örvendenek, a melyt csak a tökéletes munka érdemel meg. Szinte csodáljuk, hogy bokros elfoglaltsága mellett miként érhet minderre rá Kelemen Béla. Ugy látszik azonban, hogy a kitűnő író, a kinek egy-egy esszé-je annyi elvezetőt szerez olvasóinak és hallgatóinak, teljesen beleélt magát nyelvünk és az idegen nyelvek gyökereinek, szépségeinek, viszonyainak tanulmányozásába s rendkívül előnyös szolgálatot tesz mindazoknak, a kik a tökéletes megértésre és megértésre törekzenek. Idegen szótáraink eddig is voltak, de a Kelemené sok tekintetben új csapáson halad. Így mindjárt abban, hogy az idegen szavakat ahol lehet, magyarul írja. Bármit megértenünk erről a kérdésről, a tényt magát nem tagadhatjuk, hogy az idegen eredetű szavak magyaros írása az utóbbi évtizedben nagy tért hódított s valószínű, hogy még nagyobbot fog hódítani. Az újságolvasóra mindenesetre tetemes könnyebbség, ha az idegen kifejezést, melyet hírlapjában magyaros formában lát, megtalálja a szótárban is, s ott találja mellette eredeti alakját, kiejtését, származását és értelmét is. Melyik ember az, kinek egyike vagy másikra ne lenne szüksége? Senki sem tudhat annyi nyelvet, hogy az idegen szavaknál fenn ne akadjon, aztán mennyi bajt okoz, mennyi vitára ad alkalmat az idegen tulajdonnevek írása és kiejtése. Kelemen szótára ezekre nézve is tájékoztatja az olvasót. A közéletű idegen nyelvű szállóigéket és közmondásokat szintén megtaláljuk benne, még pedig nagy teljességben. Szerencsés ötlet a független is, a nemzetközileg használt idegen rövidítések jegyzéke közel husz lapon. Mindezen előnyeivel fogva Kelemennek új munkája széleskörű és gyors elterjedésre számíthat, amiben olcsósága is segítségére lesz. A csinos kötésű könyv ára 4 korona. Az Athenaeum adta ki és úgy ott, mint minden hazai könyvesboltban is megrendelhető. Mi büszkék vagyunk Kelemen Béla országszerte elismert kiváló tudására s melegen ajánljuk mindenkinek könyve beszerzését.

— **A levélsekrenyek védelme.** Az utóbbi időben ismét napirenden van, hogy ismeretlen tettesek a levélgyűjtő szekrények óra jelző tábláit ellopkodják. Eddig 55 darab táblácskát vittek el, 11 darabot pedig úgy össze vertek, hogy azokat használni nem lehet. Eltekintve a kártól, lehetne-e van téve a gyűjtést végző kocsis ellenőrzése is, mert ahol nincs jelző tábla el sem megy gyűjteni. A rendőrség felhívja a közönséget, hogy

kísérjék figyelemmel az óra jelző táblácskák megrongálotti illetve elvitt s ha ilyesmit észlelnek, azt a rendőrségen jelentésk be, esetleg a tettest a legközelebbi rendőrnek adják át.

— **Tisztviselők teaestélye.** A Székesfehérvári Köz- és Magántisztviselők Otthonkőre február elsején fél 9 órakor saját helyiségeiben csaadias jellegű teaestélyt rendez, személyenként egy koronára belépő díjjal. Az estély, mely természetesen táncossal lesz egybekötve, igen kedélyesnek ígérkezik. A meghívók már utban vannak, aki azonban még meghívóra igényt tartana a körhelyiségben (Szinhezépület) bejelentheti.

— **Műkedvelői előadás Aban.** Az abai r. kath. ifjuság e hó 23-án tartotta meg ballal egybekötött műkedvelői előadást, Szinre került: Szepi bolondériái, — Hushagyó kedden, — Az új nevelőnő — és egy monológ. A több mint 600 hallgatóság feszült érdeklődéssel hallgatta végig a kiünömen betanult darabokat, mely 2 óra hosszágú mulattatta a közönséget. A befolyt 200 korona jövedelemből sok ruhátlan gyermeket öltöztetnek fel.

— **A Közgazdasági Bank és Takarékpénztár Reszvény Társaság** igazgatósága tegnapi ülésében megállapította az 1909. évi mérleget és zárószámát, amely 74.103,54 fillér tiszta nyereséggel zárul. A tartalékalap 135.000 koronára emelkedett. Az igazgatóság a közgyűlésnek a tavalyinál 10% al magasabb osztalék kifizetését fogja javasolni, azaz részvényenként 14 koronát. Mint hiteltel forrásból értesülünk, az igazgatóság a közgyűlésnek az alapitőke felemelésére is tesz javaslatot és pedig olyként, hogy 1000 darab új részvényt bocsát ki, melyekre vonatkozólag a régi részvényeseket az elővételi jog megilleti. Az alapitőke emelésének sikeres keresztülvitele már biztosítva van.

— **Farsang a vidéken.** A hercegfalvai kath. kör. f. hó 15 en saját helyiségében zartkörű táncmulatságot rendezett. A tisztá jövedelem a kor céljaira fordítatik. A mulatság jó kedvvel és példás rendben folyt reggelig. Hajnali harangszóra elindulóztak az „Ur anygála“-t, azután szépen hazavonultak. Feültizettek: Berger Máté dr. köri elnök 10, Holzinger Titusz 2, Vajda Gyula 1 koronát. Högyi Mihály, Novot György 50—50, Deak József, Dolmány István, Ekler János, Nagy István, Fister József, Lénárd Mihály, Magyar József, Nagy István, Német József 40—40, Jakli József, Kis József, Sudár András 30—30, Streicker János 28, Deak József, Kálmán Ferenc, Klár Ferenc, Klár István, Deak József, Horvat Mihály Kőszegi János, Lénárd György, Novot Andras, Német István, Markovics János, Pusztai György, Pusztai István, Varga József, Visi József, Vércsek János 20—20 fillért.

— **Naptárak, újsleti és rovatolt könyvek, levélrendesők stb. nagy választékban kaphatók, Klökner Péter udv. könyveskereskedésében Székesfehérvárott.**

— **Orr és fog.** Vannak pillanatok az emberi életben (Eötvös József báró így szokta kezdeni gondolatait) amikor még az orrnak, sőt a fognak is szerepe jut az igazságszolgáltatás munkájában. Hogy a dolog velejére térjünk, a bűntetőjárásbírósgat folyosóira kell mennünk, ahol Kis András vendégfogó és Bernáth József hentesmester véleményeket cseréltek. Előbb még a tárgyalási teremben néztek farkasszemet, aztán kikerültek a folyosóra s ami addig olomsúlyal nehezedit a lelkükre, most egyszerre vaskos szavakban röplött szerteszét. A szó azonban csak rövid ideig elégitette ki őket, rövid lénvén a kard, megtoldották egy lépéssel. A szemek szikráztak, a fogaik csitkorogtak, az öklök vaskeményre összeszorultak. Aztán annyira közelértek egymáshoz, hogy az orraikat összedörzsölték. Bernáthot mód nélkül bosszantotta ellenfelének talán eléggé nem is szalonképes orra s egy mérész kapással foghegyre kapta ellenfele szaglószervét és egy kis háborzongással ugyan, de mindenáron le akarta harapni. Kis Andrásnak az agyán villámgyorsasággal repült át a nagy veszedelem gondolata. Odakapott, hol fészkel az agy s oly gyönyörűen kiütötte Bernáth József hentesmester szemfogát, hogy azt soha semmi-féle Koronczay doktor nem fogja helyére tenni.

A nagy attak után ujkapunak vélték egymást és egymásra bámultak. Bernáth a kiütött fogát, Kis pedig az életveszedelemből kiszabadult orrát tapogatta. Aztán elnevelték magukat s paroláztak, sőt talán a nagy áldomást is megitták.

— **Tolvaj kolléga.** Todoris Illa szűcssegéd (Megyeház u. 17.) rovására nagybőb lopás történt tegnap, míg ő vidéken volt elfoglalva. Konya János szűcssegéd kollégája ellopta 72 korona értékű felső ruháját. A rendőrség a feljelentésre megejtette a nyomozást s Kónya Jánost, aki a vasuton sompolygott, hogy idejében kerekelt oldjon, elfogta a vasuti állomáson. A ruhát már ekkor elzalogosította, részint pedig megitta. A rendőrség letartóztatta.

— **A ki hitelle mulat.** Jevorek Károly mányi legény Varga Sándor kocsmájában magas kedvvel mulatgatóit, pénze azonban a mulatsághoz nem volt. A korcsmáros persze kitétte szűrét s azt ajánlotta neki, hogy ha pénze nincs, vizet igyék. A legény, aki ekkor már a borivástól harcias hangulatban volt, bicskát rántott és bicskázással akarta kifizetni a korcsmáros. Ebben azonban a jelenlevők, elsősorban Balog Sándor megakadályozta. A dühös ingenymlutó erre öneki rontott és veszedelmes megszurkálta a korcsmáros védelmére kelő legényt. A bíróság megindította az eljárást.

— **Betörés.** Zakariás Lajos Kossuth utcai kereskedő várkörúti fiókhelyiségét betörők környéztek meg szombaton este 6 óra tájban. Az üzlethelyiség falazatát kezdtek kibontani, s már közel álltak ahhoz, hogy a dusan megrakott bolti helyiséget kifosszák, amidőn épen szerencsére megérkezett Zakariás mindenes, Farkas Mátás, akinek közlekedte kerekelt oldották a betörők. A mindenes az esti szürkületben nem ismerte fel őket, majd amikor üldözőbe vette őket, neki estek, erősen mellbevertek és elmenekültek. A rendőrség nyomozást indított a betörők kézrekerítésére.

Egy négy lőerős gözcseplőgép Ráczalmáson, Benczkőber Mihálynál 2000 koronáért azonnal eladó. Közvetítőeknek 5%.

— **Rövid hírek.**

Tolvaj a padlason. Kabi Erzsébet iskolautca 4. sz. alatt szolgáló cseledéany feljelentést tett a rendőrségen, hogy e hó 20-án délutántól 21-éig gazdája padlást ismeretlen tettes fellesztette és a padlason volt 8 szoknyát és az egyik szoknya zsebében volt 14 korona pénzt ellopta. A rendőrség a nyomozást megindította.

Labajlon, Csalapustán kanyaró miatt bezártak az iskolákat, a kisautói fiúknak pedig megütötták a pakozi iskolába való útjárast.

— **Mulatok.** Tokics Gergely, Paulovics Gergely és Marinkacs József érdi lakosok Atstein Jakab korcsmájában mulatás közben összeverekedtek. Marinkacs bicskájával Paulovics szemét súlyosan megsebesítette. A mulatókát feljelentették. **A haragosok.** Hungler Ferenc pusztavámi lakos új. Kerner Pált, akire haragudott, veszedelmesen összeszurkálta. A csendőrök feljelentették.

— **Bojtrány.** Manner Tamás és Gulrik István István iszüméri suhanok a templom korusan összeverekedtek. Mello elbánásban fogja őket részesteni a bíróság.

— **Mire való a dikics?** Somogyi Gyula, Varga István, Kutasi Mihály és Zavodszky István helybeli cipészegédek a könyökközben megszorították Farkas István helybeli földmiveslegényt és Hopo Károly kefekötősegédét és suszterdikicssel súlyosan megszurkálták. A dikicses suszterok ellen megindult az eljárás.

— **Tolvajlások.** Peit Károly mindenes, öz-utcai lakostól ismeretlen tolvaj ellopott egy pár csizmát, egy tajtpipát, egy feketeciklos szövetmandlit stb.

Ruska István (Sarló-utca) építkezési vállalkozó kötölköncát loptak el ismeretlen gézenguzok. — Moharos Sándor fuvaros löpökroca hasonlóképen tolvajkezébe került. A rendőrség résen áll a tolvajok kézrekerítésében.

— **Berugott moré.** Az alkohol immár a cigányok között is grasszáll. Tegnap a Széchenyi utcán nagy csődületet keltett Kolompár Veso cigány, aki berugva bojtrányt okozott. A rendőrség fogházába szállították.

Kálozon mrgszült a lépfene.
 Szonjas beörök. Pásztor Gábor és B. Tokodi Mihály váli lakosok présházát ismeretlen tolvajok betörték s elloptak egy hordó bort. A csendőrség nyomozást indító.

Színház.

Heti műsor:

Kedd: János vitéz. Lónyai Piroska a déprenci színház primaadonnájának fellépte.

Szerda: Lotti ezredesei. Lónyai Piroska felléptével.

Csütörtök: Tavasz. Lónyai Piroska felléptével.

Péntek: Botrány. (Zóna.)

Szombat: Szünet. (Vörösmarty-bál.)

Szombat, jan. 22.

Bob herceg. Szentgyörgyi Lenke Bob hercege zsufolt házat hozott össze szombatra. Mindenki kíváncsi volt rá, hogy miként játsza el ezt a mesésen kedves bohém szerepet minálunk az, aki a budapesti színpadon hosszú időn keresztül a színház egyik kedvenc favoritja volt. És Szentgyörgyi Lenke megérdemelte a fokozott érdeklődést. Ennivalóan helyes volt. Persze első sorban a megjelenése. A remek, szebbnél-szebb toalettjei a könnyű lányos-flus mentéje, a királyi palást. A játéka pedig csupa elevenség, tűz s annyi pajzanság, csintalanság, a mennyinél többet szinte várni se lehet. A táncával, a jókedvű mozdulataival meg alig tudott a közönség betelni. Igaz, hogy ő hamar betelett vele s a lihegése mutatta, hogy a mézből se jó a sok. Mellette jól alakított Tábori, a vendég, sok jó, eredeti ötlete volt. A kuplékban azonban a helyi érdekességeket bátran elengedtük volna, ez nekünk nagyon műcsal s amit az álló publikum megtapsol, még nem mindig nagyszerű. Sajnáljuk a holló legendáját is, amely a darab egyik legbájosabb vonzereje. A többi — hát a többi elég jól ment.

Vasárnap, jan. 23.

Drótostót. Hiába a mit igazán s a mit a közönség nagyon szeret, az csakugyan vonz is. Megmutatta a vasárnap esti csillag is. Napokkal előbb sietett már a publikum a jegye után, hiszen a Drótostót bájos zenejét, kacagató mókáit nem felelte el, ha valamikor egy szezonban huszszor ment is a mi színpadunkon. Ott volt a nagy vonzerő is, Szentgyörgyi Lenke, a ki utolsó és bucsu felléptét akarja megtartani (a szerződötés nem sikerülvén nehezen látjuk mostanában) Azonban mégsem őt dicsérjük elsősorban, hanem Bátorit, a mi kedves, szeretet-

reméltó, aranyos kedvű Bátorinkat, a ki Pfeffernkorn szerepében annyi józú mókával kacagatott meg bennünket, a mire egy hét mulva is jó visszaemlékezni. Ez az ő terrenuma, a melyért nagyon hálásak vagyunk neki. Nem mondjuk el, hogy mikor, hogy hol játszott legjobban, hanem azt, hogy elejétől végig s a közönség kacagva várta, kacagva követte minden megjelenését s a nyílt színen fejezte ki akárhányszor jókedvét és elragadtatását. Szentgyörgyi gyönyörűen táncolt, csupa élet volt minden mozdulata, a mely a közönséget viharos óvációkra készítette. Kovács persze nem lehetett elemében mikor a komikum

területén kellett virágot gyűjtenie. Ez nem tartozik az ő mesteriségébe. A többi — hát azokról se mondunk rosszat, ha már a nagy dicséreteket nem akarjuk koptatni.

Ma estére, meg a héten Lónyay Piroska felléptét várjuk, a ki bizonyára szintén telt házat fog gyűjteni.

Szerkesztői üzenetek

Ismeretlen. A Téli Újságot köszönjük. Míhelyt helyünk lesz rá, felhasználjuk. Csütörtököt kivéve írthon leszünk

**A Székesfehérvári Kereskedelmi Bank
 rendes évi közgyűlését
 1910. évi február hó 20-án délelőtt 10 órakor
 saját üzlethelyiségében tartja meg, melyre a társaság részvényesei tisztelettel meghívotnak. *)**

A közgyűlés tárgyai:

- I. Az 1909. évi zárószámadás előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése.
- II. Az osztalék meghatározása és a felmentvény megadása.
- III. Az alapszabályok 19. §-a megváltoztatása.
- IV. Indítványok.

Székesfehérvár, 1910. január hó 12-én.

Ifj. gróf Zichy János,
elnök.

*) Azon részvényesek, kikt a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, tartoznak az alapszabályok 35 §-a értelmében saját nevükre szóló részvényeiket legalább 8 nappal a közgyűlést megelőzőleg az intézeti pénztárnál átvételi-jegy kiszolgáltatása mellett letenni.

Figyelem!

Készpénzkölcsönök!

Jelzálogkölcsön 4%, 4½% és 5% amortizációra, Konvertálás, Személyhitel (bankpénz 1—2 kezesel, magánpénz kezes nélkül), Örökségek vétele, Vállalatok finanszírozása, Részvénytársaságok alapítása, Fizetésektől képtelen kereskedők kiegyeztetése, valamint

**adás-vétel
 ADLER és SINGER**

birtokok, házak, gyárak, üzletek, kávéházak, szállodák, vállalatok eladását vagy vételét közvetíti gyorsan és kulánsan. Általános Forgalmi vállalat Betéti Társaság Budapest, József-körút 21.

MEGHÍVÓ.

A Közgazdasági Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság Székesfehérvár

1910. február hó 6-án délelőtt 11 órakor saját helyiségében (Nádor-utca) megtartandó

IV. évi rendes közgyűlésére. *)

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. Határozathozatal a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása, továbbá az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény iránt.
4. 5 felügyelő-bizottsági tag választása.
5. Az igazgatóság javaslata az alaptőke felemelése iránt és evvel kapcsolatosan az alapszabály 5. §-ának módosítása.

*) A közgyűlésen csak azon részvényesek vehetnek részt, akik a közgyűlés megtartása előtt nevükre szóló részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt megfelelő címszervény ellen, letétbenyéznek. (Alapszabály 13. §-a.)